

تدوین «فرهنگ قرآن» خدمتی عظیم به محققان جهان اسلام است

رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن با اشاره به کلان‌پروژه‌هایی که توسط محققان این مرکز تدوین شده است، گفت: «فرهنگ قرآن» که امسال به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی انتخاب شد، خدمتی عظیم به محققان جهان اسلام است.

گروه اندیشه: رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن با اشاره به کلان‌پروژه‌هایی که توسط محققان این مرکز تدوین شده است، گفت: «فرهنگ قرآن» که امسال به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی انتخاب شد، خدمتی عظیم به محققان جهان اسلام است.

حجت‌الاسلام و المسلمین یوسفی‌مقدم، مدیر مرکز فرهنگ و معارف قرآن حجت‌الاسلام و المسلمین محمدصادق یوسفی‌مقدم، رئیس مرکز فرهنگ و معارف قرآن، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب، تصریح کرد: در بیست و نهمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، کتاب «فرهنگ قرآن» به عنوان کتاب سال انتخاب شد. از این اقدام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بسیار سپاسگزارم و امیدوارم این تشویق، مشوقی برای فعالیت‌های آتی این مرکز باشد.

وی از دیگر اقدامات این مرکز قرآنی چنین گفت: البته تاکنون، توفیق انتشار مجموعه‌های وسیع و گسترده‌ای را داشتیم که آنها نیز به عنوان کتاب سال برگزیده شده‌اند، ازجمله «دائرةالمعارف قرآن کریم» که در سال 87 به عنوان کتاب سال انتخاب شد، همچنین «تفسیر راهنما» که این مجموعه نیز در سال 1382 به عنوان کتاب سال برگزیده شد و این از افتخارات این مرکز است.

یوسفی‌مقدم عنوان کرد: مرکز فرهنگ و معارف قرآن در عرصه‌های مختلف به فعالیت قرآنی مشغول است به ویژه در سال‌های اخیر با توجه به کلان‌پروژه‌ها و ریزپروژه‌هایی که برای خود تعریف کرده است، رویکرد جدید مرکز را در عرصه‌های قرآنی پژوهی نشان می‌دهد.

عنوان کلان‌پروژه‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن

وی با بیان اینکه نگاهی نوآمد و معطوف به نیازهای جامعه اسلامی در فعالیت‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن وجود دارد، افزود: کلان‌پروژه‌هایی مانند «قرآن و عرفان»؛ ناظر به نیازهای عرفانی امروز جامعه تعریف شده است و به همین زودی مبانی عرفانی قرآنی را به واسطه این کتاب تحویل جامعه خواهیم داد که می‌تواند به عنوان یک سند عمل کند. عزیزانی که نیازمندند و می‌خواهند عرفان قرآنی را بشناسند، یعنی عرفانی که با قرآن انطباق داشته باشد از این منبع استفاده خواهند کرد.

مدیر مرکز فرهنگ و معارف قرآن دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم تصریح کرد: به ویژه در شرایط فعلی که عرفان‌های نوظهور در جامعه پدیدار شده است، این کتاب می‌تواند محکی برای شناسایی عرفان‌های سالم از عرفان‌های غیر سالم باشد. استاد حسن رضانی مدیریت علمی این پروژه را برعهده دارد.

وی ادامه داد: کلان‌پروژه دیگری با عنوان «قرآن و سیاست»؛ نیز در این مرکز پیگیری می‌شود در این پروژه دو مسئله شناسایی مبانی سیاست قرآنی و دوم مسائل سیاست قرآنی دنبال می‌شود. پروژه دیگر «قرآن و خاورشناسان» نام گرفته است که بیشتر به دیدگاه‌های خاورشناسان در حوزه قرآن با دیدی نقادانه می‌پردازد.

یوسفی‌مقدم عنوان کرد: کلان‌پروژه‌های «قرآن و اعجاز»؛ «قرآن و مبانی فلسفه فقه در قرآن»؛ «روانشناسی مطالعات قرآنی» و «قرآن و اخلاق» را نیز در دست تهیه است. اینها همه نشان از رویکرد جدید مرکز در عرصه قرآنی پژوهی دارد، منتهی همچنان در آغاز راه هستیم و امیدواریم بتوانیم در نهایی کردن این پروژه‌ها، آینده‌ای درخشان را در حوزه قرآنی پژوهی رقم بزنیم.

«دائرةالمعارف قرآن» اثری بدیع در نوع خود

این محقق علوم قرآنی اظهار کرد: در کنار این فعالیت‌ها، یکی از فعالیت‌های بسیار کامل و جامعی که در مرکز فرهنگ و معارف قرآن

صورت می‌گیرد و مدعی هستیم در این عرصه، ماندی برای این مرکز وجود ندارد. تدوین منابع قرآنی است. منابعی که از افتخارات جمهوری اسلامی محسوب می‌شود. 171#& دائرةالمعارف قرآن؛ در سطح کشور حتی در سطح کشورهای اسلامی بدیع است. دائرةالمعارف که در اینجا در حال تدوین است، قابل مقایسه با نمونه‌ای نیست. این دائرةالمعارف با کمترین هزینه و با بیشترین مراقبت نسبت به هزینه‌ها و با بیشترین عنایت محققان تهیه شده که در سال 87 به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی انتخاب شد.

وی افزود: این پروژه ظرفیت و قابلیت تبدیل به دائرةالمعارف‌های گوناگون را دارد زیرا مقالات در اینجا به صورت تخصصی تدوین شده است، مثلاً مقالات عرفان و فلسفه که با نگاه قرآنی نوشته شده است، این ظرفیت دارد که خودش به یک مجموعه دائرةالمعارف عقلی قرآنی تبدیل شود که این مورد در حال انجام است و به همین زودی این نمونه‌ها در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد. مباحث اخلاقی که در قرآن مطرح شده است به عنوان یک دائرةالمعارف جداگانه می‌تواند براساس حروف الفبا منتشر شود.

اجرای کلان پروژه 171#& فرهنگ قرآن؛

یوسفی‌مقدم ادامه داد: یکی از فعالیت‌های بسیار قابل توجه مرکز فرهنگ و معارف قرآن که در نوع خودش بی‌نظیر است. پروژه 171#& فرهنگ قرآن؛ است که در سال 89 به اتمام رسید. امسال هم به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی انتخاب شد که دارای 33 جلد است. این مجموعه از سه هزار موضوع اصلی و فرعی تشکیل شده است. ذیل هر موضوع از موضوعاتی که انتخاب شده، مجدد موضوعات گوناگونی مورد بحث قرار گرفته است. ذیل هزاران موضوعی که در این سه هزار موضوع قرار گرفته است، ده‌ها برداشت قرآنی قرار دارد که هر برداشت قرآنی، خودش قابلیت نمایه‌سازی مستقلی دارد و می‌تواند هر برداشت قرآنی به دو سه نمایه قرآنی تبدیل شود. همکاران در این پروژه حدود 50 نفر محقق هستند.

وی با بیان اینکه ثبت این اثر بزرگ به نام تشیع در جهان اسلام، خدمت بزرگ شیعیان به قرآن کریم است، افزود: وقتی ما از یک ساختار سه هزار موضوع سخن می‌گوییم یعنی اینکه هر موضوعی ذیلش، ده‌ها موضوع و ذیل هر موضوعی از این ده‌ها موضوع، بین پنج تا 15 فیش قرآنی وجود دارد و هر فیشی هم ظرفیت دارد که در آن نمایه‌سازی صورت گیرد و نهاد و گزاره از هم تبدیل شده و گاهی یک فیش قابلیت دو یا چهار نمایه دارد. اگر این ظرفیت نمایه‌سازی را بخواهید در اینجا اعمال کنید سر از چه اطلاعات وسیع و گسترده قرآنی در مجموعه فرهنگ قرآنی درخواهید آورد که می‌تواند یک ظرف آماده‌ای برای پژوهشگران باشد و آنها را برای فعالیت‌های قرآنی مساعدت کند.

یوسفی‌مقدم اظهار کرد: در پروژه 171#& فرهنگ قرآن؛ هدف بزرگ و مقدسی تعقیب می‌شود و آن نگاه تخصصی و علمی به فعالیت‌های قرآنی است، یعنی بعد از اینکه این فرهنگ قرآن تمام شد در مرحله بعدی که حرکت مرکز فرهنگ و معارف قرآن به سوی فعالیت‌های نوآمد و تخصصی در حال شکل گرفتن است این فرهنگ قرآنی، می‌تواند سرمایه بزرگی برای پژوهشگران باشد که بتوانند از این سرمایه برای نیل به آن هدف بزرگ استفاده کنند.

وی با بیان اینکه 171#& فرهنگ قرآن؛ پروژه بسیار عظیم و قابل توجهی است، ادامه داد: این پروژه با زحمات ده‌ها محقق انجام شد و این محققان به غیر از شورای پژوهشی و نیروهای ستادی مرکز فرهنگ و معارف قرآن هستند و من فقط به عنوان مدیر، یکی از افراد این مجموعه بودم. منابعی که برای تهیه فرهنگ قرآن استفاده شد، متعدد است. تمامی تفاسیر شیعه و سنی مورد توجه بوده است چون فرهنگ قرآن برای تمام جهان اسلام مفید است. همه احتمالات تفسیر برای آیه شریفه آمده است.

یوسفی‌مقدم افزود: در فرهنگ قرآن، فقط اطلاعات در اختیار مخاطب قرار می‌گیرد و سعی در قضاوت نداشتیم و فقط اطلاعات ارائه دادیم. در اینجا محقق است که باید گزاره‌های متفاوت را ببیند، ارزیابی کند و خودش تشخیص درست و غلط را دهد. حتی برای کسانی که می‌خواهند پایان‌نامه بنویسند و یا می‌خواهند سخنرانی علمی و مستند به آیات قرآن کریم داشته باشند، اینها می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

وی بیان کرد: 171#& تفسیر راهنما؛ نوشته آیت‌الله هاشمی رفسنجانی و جمعی از محققان مرکز فرهنگ و معارف قرآن از منابع مهم دسترسی به اطلاعات قرآنی برای نوشتن فرهنگ قرآن بود و حتی از دست‌نوشته‌های آیت‌الله هاشمی برای تدوین فرهنگ قرآن استفاده شد.

ترجمه مجموعه 171#& فرهنگ قرآن؛ به سه زبان زنده دنیا

یوسفی‌مقدم در ادامه این گفت‌وگو از چاپ ترجمه انگلیسی، عربی و اردوی فرهنگ قرآن سخن گفت و بیان کرد: امیدواریم بازخوردهای این پروژه عظیم به دستمان برسد. نقدها و پیشنهادهای جامعه قرآنی و علاقه‌مندان می‌تواند نگرشی بهتر به مجموعه محققان این کار بدهد. پس از بستن قراردادی، ترجمه انگلیسی آن در کالج لندن در حال انجام است. تاریخ دقیق اتمام آن مشخص

نیست. ترجمه عربی نیز توسط يك لبنانی در حال انجام است. دو جلد ترجمه اردو و دو جلد ترجمه عربی فرهنگ قرآن برای انتشار آماده شده است.